

2. Hlavní větev Habsburského rodu byla španělská - španělská kultura byla pro habsburský rod určující - i Rudolf II. měl španělskou výchovu;
3. Prvním španělským panovníkem, který po zřízení sálu navštívil Pražský hrad, byl až 22. září 1703 Karel III. - takže návštěva španělského panovníka důvodem k pojmenování zřejmě nebyla.

Rudolfova galerie byla vystavěna podle projektu Giovanni Gargioliho z r. 1588x

Čti: džovany gardžoliho.
Giovanni Gargioli byl italský architekt, narozený ve Fivizzanu v Toskáně, zemřel roku 1608 v Livornu. Pracoval zřejmě hlavně ve Florencii, roku 1585 byl povolán s Ant. Valentim /Antonio Valenti bývá někdy uváděn jako spoluautor návrhů/ do Prahy, roku 1586 byl jmenován císařským stavitelem a správcem stavebního úřadu Pražského hradu. Roku 1589 byl jmenován vídeňským císařským stavitelem, jímž byl do r. 1598. R. 1593 byl nobilitován. Gargioli zřejmě navrhl pro Pražský hrad letní pokoje Rudolfa II., stavěné od r. 1587, Rudolfovu Kunstkomoru a východní konírny v přízemí severního traktu s císařskou obrazárnou /tedy pozdější Německý sál, dnes Rudolfova galerie/ v patře.*

patrně v letech 1590 - 1597 U. Aostallisem.

Někdy je uváděn počátek stavby od r. 1589. Ulrico Aostalli byl italský

Roku 1597 byla vyzdobena malbami Paula Vredemana de Vries s perspektivními zkratkami architektury.

architekt a stavitel, narozený v Savose u Lugana, zemřel 10. 5. 1597 v Praze. Do Prahy přišel asi roku 1546, 1548 je doložen jeho pobyt na Pražském hradě. Od r. 1577 byl starším cechu zedníků a kameníků na Malé Straně. Roku 1586 byl povýšen do rytířského stavu.

Čti: póla fíredemana d' frís.
Paul Vredeman de Vries byl kreslíř a malíř architektury, narodil se roku 1567 v Antverpách, zemřel po r. 1630.

Byl bratr Salomona a syn Hanse Vredemana de Vries - architekta, sochaře, ornamentálního návrháře, dekorátora a rovněž kreslíře architektury a ornamentů, který bude ještě jmenován v souvislosti s výzdobou Španělského sálu.

V letech 1601- 02 italský architekt Oratio Fontana stavěl dvě chodby nad Aostallisovými stájemi ke spojení Nového sálu s předními císařskými pokoji při západní straně románské hradby /pozdější Kunstkomora a Obrazová chodba/.

Délka: 48m, šířka: 21 /jinde 26/m, výška: 12m.

Rozměry Rudolfovy galerie = délka: 48m, šířka 11m a výška: 8 m.

Giovanni Maria Filippi byl architekt italského původu, zemřel po r. 1616. R. 1602 byl povolán z Říma do Prahy na dvůr Rudolfa II.

V letech 1602 - 06 vystavěl v sousedství ještě rozměrnější Španělský sál architekt Giovanni Maria Filippi za účasti stavitele M. Gambariniho, kameníka G. A. Brocca a štukatérů Giovanniho B. Quadriho a G. Soviany.

kde působil do konce r. 1616, kdy byl zproštěn úřadu dvorského stavitele. Byl nejvýznamnějším stavitelem v Čechách na počátku 17. stol. Uvedl do Prahy tvarosloví římské manýristické architektury. Za jeho vedení a snad i podle jeho návrhu byly na Pražském hradě v l. 1602-06 vybudovány nové konírny Rudolfa II., nad nimi Španělský sál, Nová chodba ve dvou podlažích, v l. 1613-16 Matyášova brána a budovy po jižní straně podle projektu z r. 1613. Dozíral i na královské zámky v Brandýse n.L., Přerově, Chlumu n.C., navrhl úpravy v Císařském mlýně v Bubenči a řadu dalších. Dodatečně dodal r. 1609 do Španělského sálu Adriaen de Vries kolosální mytologické plastiky.

Fresky byly z r. 1611.
4. listopadu.
31. 3. 1620.
Tato hostina je zachycena na rytině, na níž je zachována i podoba sálu se sloupy uprostřed.

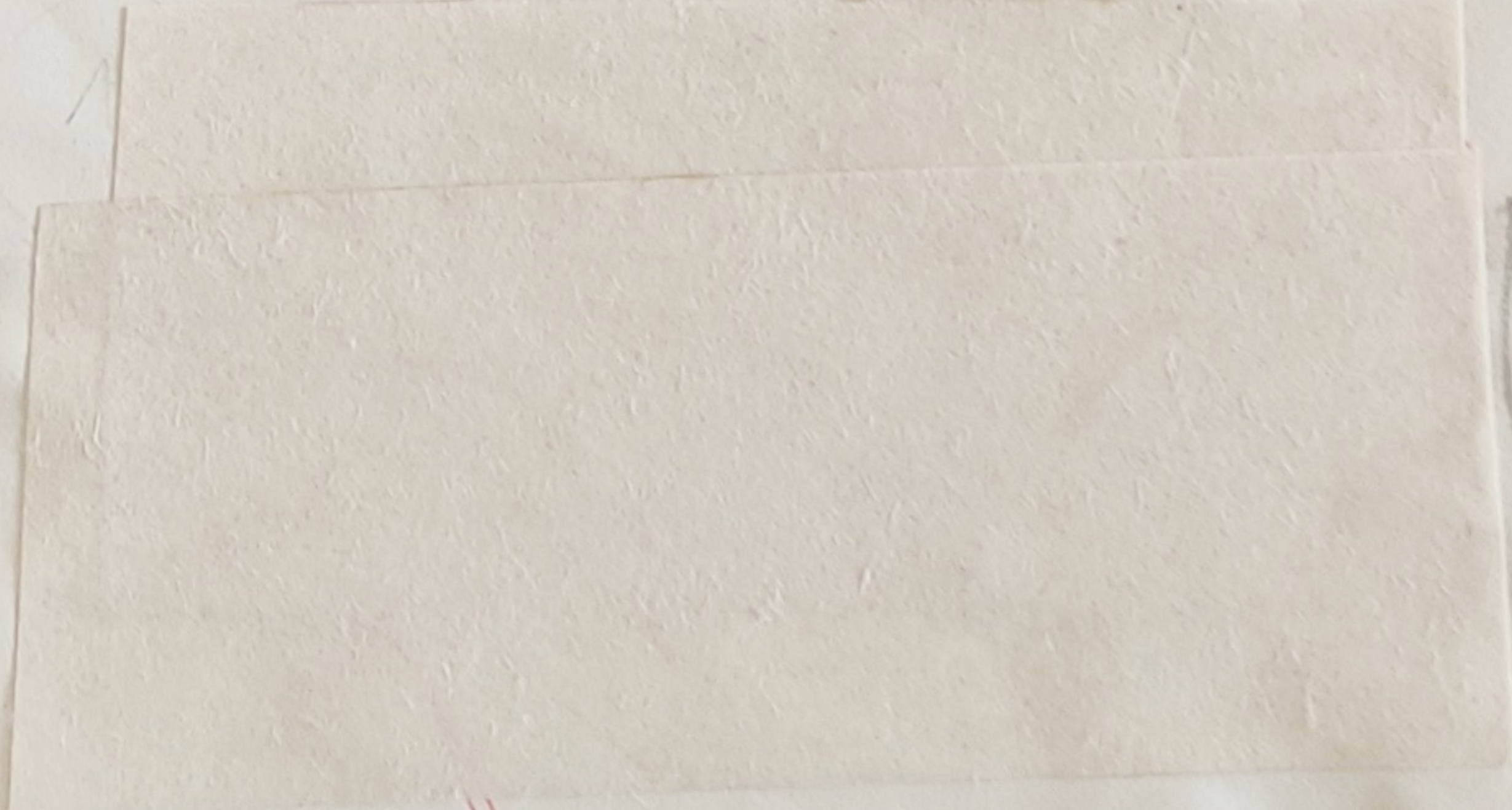
Viz vyobrazení. 1

R. 1669 byl k severozápadnímu nároží Španělského sálu přizděn opěrný pilíř.

Paulus Vredemans de Vries
architekt
Schröder.

Původně byl tento rozlehlý prostor dělen čtyřmi sloupy, nesoucími trémový strop. Strop byl zakryt malbami na plátně a stěny zdobily perspektivní fresky Paula Vredemana de Vries.

V r. 1619 se v sále již konala korunovace Friedricha Falckého a v následujícím roce hostina ke křtinám jeho syna Ruprechta.

Roku 1597 byla vyrobena náplast
Paula Vredemana de Vries
a perspektivní křtinami
trémový.

V letech 1602 - 06 vystavěl v sou-
sedství Španělského sálu
kdy byl architekt Giovanni Maria
Filipovi ze španělského stavitele M.
Gambardello, kerensky G. A. Procc
a španělského stavitele B. Guadriho
a G. Savary.

kde působil do konce r. 1616, kdy byl zproštěn úřadu dvorského stavitele. Byl nejvýznamnějším stavitelem v Čechách na počátku 17. stol. Uvedl do Prahy tvarosloví římské manýristické architektury. Za jeho vedení a snad i podle jeho návrhu byly na Pražském hradě v l. 1602-06 vybudovány nové konírny Rudolfa II., nad nimi Španělský sál, Nová chodba ve dvou podlažích, v l. 1613-16 Matyášova brána a budovy po jižní straně podle projektu z r. 1613. Dozíral i na královské zámky v Brandýse n.L., Přerově, Chlumci n.C., navrhl úpravy v Císařském mlýně v Bubenči a řadu dalších.

Dodatečně dodal r. 1609 do Španělského sálu Adriaen de Vries kolosální mytologické plastiky.

Původně byl tento rozlehlý prostor dělen čtyřmi sloupy, nesoucími trémový strop.

Strop byl zakryt malbami na plátně a stěny zdobily perspektivní fresky Paula Wredemana de Vries.

V r. 1619 se v sále již konala korunovace Friedricha Falckého a v následujícím roce hostina ke křtinám jeho syna Ruprechta.

Fresky byly z r. 1611.

4. listopadu.

31. 3. 1620.

Tato hostina je zachycena na rytině, na níž je zachována i podoba sálu se sloupy uprostřed.

Viz vyobrazení.

1

R. 1669 byl k severozápadnímu nároží Španělského sálu přizděn opěrný pilíř.

R. 1676 byly přizděny základy Španělského sálu do Jeleního příkopu.

Roku 1691 Španělský sál nově vymaloval dvorní malíř Christian Schröder.

Malíř Christian Schröder - nebo také Schrötter /čti: krystyjan šrédr, šrétr/ žil v letech 1655-1702. Prošel Itálií a v Praze spravoval hradní obrazárnu. Jeho učedníkem a pomocníkem byl Petr Brandl /v l. 1683-88/. V této funkci správce hradní obrazárny pořídil v l. 1689-1691 pro dietrichsteinský zámek v Libochovicích 43 kopií obrazů z Pražského hradu.

V r. 1698 byly velké sloupy ve Španělském sále potaženy mramorem.

V l. 1698-1700 byla provedena úprava střechy nad Rudolfovou galerií.

V letech 1748-50 architekt Kilian Ignác Dienzenhofer ve Španělském sále vyzdvihl nový vyšší strop na místě renesančního trémového. Tuto úpravu umožnila nová konstrukce krovu; nový strop byl přímo zavěšen na vazné trámy krovu. Pod zvýšeným stropem sálu byla prorážena ještě horní řada menších oken.

Kilian Ignác Dienzenhofer - architekt a stavitel /1.9.1689 Praha - 18.12.1751/, byl synem Kryštofa Dienzenhofera, v r. 1708 odjel na studijní cestu do Rakouska. r. 1716 se vrátil do Prahy. Jeho jméno je neodmyslitelně spjato s českou barokní architekturou - v Praze a jiných městech. Byl fortifikačním stavitelem za okupace Prahy v r. 1742, v r. 1744 měl být nobilitován, zřekl se však. Za účasti Anselma Luraga /Lurago byla rozvětvená umělecká rodina ze sev. Itálie; Anselmo Martino

Lurago, architekt a stavitel, byl křtěn 9.1.1701 v Comu a zemřel 29.11.1765 v Praze, r. 1727 získal měšťanství na Malé Straně, od r. 1752 byl královským dvorským stavitelem v Praze/ byly odstraněny staré krovy nad Španělským sálem. Sál byl zvýšen, stažen kleštěmi a místo dvou starých dostal jednotný krov.

Byly odstraněny sloupy uprostřed sálu a byla provedena jeho částečná rokoková úprava.

Renesanční trémový strop byl nahrazen plochým štukovým. ~~stropem~~. Podvěšení těžkého zdobného stropu přímo na dřevěné krovy mělo však ~~však~~ vliv na ^{jeho} velké zatížení ~~stropem~~, ~~spřílehlých stěn~~ právě tak jako i přilehlých stěn.

V 60. letech 18. století navrhl vídeňský architekt Nicola Pacassi

Nový strážop byl zavěšen na krovu od tesaře J. Löfflera. Rokoková úprava se týkala jen části nad bývalou /rudolfínskou/ hlavní římsou - tj. malých oken a stropu. Stěny zůstaly prakticky v renesanční úpravě.

Byla položena parketová podlaha.

Za pruského obléhání v r. 1757 byl sál značně poškozen bombardováním.

/čti: nykola pakasi/
Nikolaus Franz Leonhard Paccassi /Pacassi/ - architekt, narodil se 5.3.1716 a zemřel 11.11.1790 ve Vídni. V císařských službách v dvorském stavebním úřadě v r. 1748 dosáhl hodnosti dvorního architekta, r. 1760 titul vrchního dvorního architekta, r. 1764 byl nobilitován a r. 1769 povýšen do stavu svobodných pánů, od r. 1768 byl členem vídeňské Akademie výtvarných umění. Je hlavní postavou dvorské rakouské architektury za Marie Terezie. Jeho architektura se vyznačuje střízli-

novou úpravu v rámci celkové přestavby Pražského hradu.

Na nové výzdobě se podíleli štukatéři A. Oldelli a K. A. Palliardi.

R. 1769 Pacassi vytvořil podél Španělského sálu tzv. klínovou chodbu. Nedošlo však tehdy k zazdění jižních oken sálu, jak se dříve předpokládalo. Okna v jižní stěně patrně nikdy nebyla, nýbrž byly tu zřejmě niky pro sochy.

Na zazdívkách ^{nik} ~~oken~~ v letech 1774 - 1775 malíř Kryštof Norbert Seckel vymaloval iluzivní antické zahradní veduty.

V této podobě zde již nebyla umístěna Obrazárna a sály sloužily k jiným reprezentačním účelům.

~~je střízlivostí~~ monumentálních fasád, v reprezentativních interiérech se projevuje jemný vkus pozdního rokoka. Dle jeho návrhu se uskutečnila v letech 1753-65 pod vedením Anselma Luraga dalekosáhlá přestavba Pražského hradu.

Karel Antonín Palliardi. Palliardi byla rozvětvená pražská umělecká rodina - štukatéři: Jan Petr /cca 1700/, Ignác /1701-47/, Karel /1699-1757/, stavitelé: Ignác Antonín /1737-1824/, Ignác Alois /cca 1800/, Jan Nepomuk /1744-1810/, Antonín Fidelis /1732-55/. Po zboření Ferdinandových koníren.

Při celkové přestavbě Hradu sál dostal i současnou fasádu. V r. 1772 byl dokončen vstupní portikus do Španělského sálu ze zahrady Na baště.

Čti: sekl. Malíř architektur, krajin a květin Kryštof Norbert Seckel /Saeckel/ se narodil r. 1725 v Praze, zemřel cca 1800, byl dvorním kolovratským hraběcím malířem. Známým malířem 18. století byl i jeho otec nebo bratr Jan Kryštof Seckel, malíř architektur.

Seckelovy veduty se zachovaly dodnes pod zrcadly, kterými byly později zakryty - jak se ukázalo při úpravě sálu v 70. letech n.st.

Viz vyobrazení. 2-6

Část zbylých obrazů byla rozvěšena po komnatách v novém tereziánském hradu, ostatek spolu s jinými předměty sbírky jednak prodán za směšný peníz ve veřejné dražbě r.

1782 a jednak pohozen.
Je známé, že dlouho pak byly četné sbírkové předměty nalézány v Jelením příkopě apod.

V r. 1791 se ve Španělském sále konal dvorní ples u příležitosti korunovace Leopolda II. 3. září.1791.

V 18. a 19. století byly oba sály používány k dvorským plesům a hostinám a rovněž k výstavám.

V r. 1833 při příležitosti průjezdu císařských manželů Prahou v těchto dvou nejrepresentativnějších sálech Pražského hradu byly vystaveny živnostenské a průmyslové výrobky.

Sály byly tehdy v rokokové úpravě, Španělský sál s rokokovým štukovým stropem a Německý sál ještě s barokní výmalbou stropu

7 a 8

Tři roky nato musely být sály upraveny pro ples u příležitosti ~~korunovace Ferdinanda V. a Marie~~ české královské korunovace Ferdinanda V. a Marie Anny Pii. Oba sály - Španělský a Německý - byly určeny pro dvorní plesy 4. a 13. září 1836.

Největším zásahem do interiéru Španělského sálu bylo, že Saeckelovy fresky v jižních oknech byly zakryty řadou zrcadel a sál byl vymalován podle návrhu Josefa Navrátila.

2. září 1833. se konala výstava. Na Pražský hrad přijeli 16. 8. 1833.

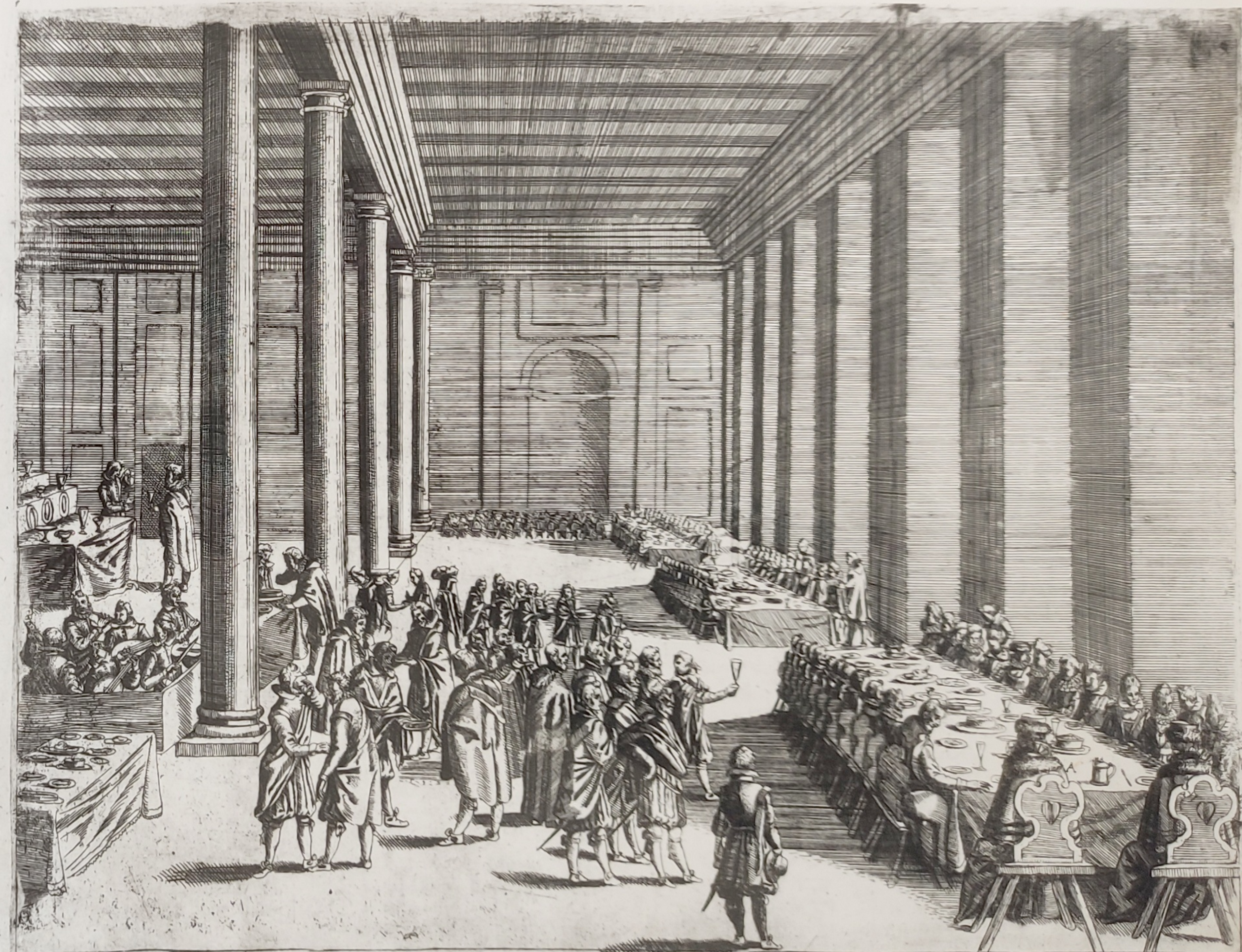
3. 9. 1833 již dvůr z Prahy odjížděl a až 4. 10. byly výrobky odměňovány.

Tato podoba sálů se nám dochovala na Vettersových litografiích s pohledy do interiérů sálů během instalace - viz vyobrazení. K příležitosti výstavy byly sály nově vymalovány a byly položeny nové dubové parkety.

V r. 1836.

Za účasti asi 4.000 lidí.

Josef Navrátil /1798 Slaný - 1865 Praha/ byl malíř především

Die malerei der dem. Grossen Herrn und Ritterstanz und deren. A. Frau Malerin Katharina Berka geborne Slawata von Chlum und Kollmburg Oberste Burggräfin den Jungen Bonifacien Prinzess zum Tauf

Německém sále, který měří na délku 25°, na šířku 5.9° a na výšku 27 stop. "Postranní stěny sálu, které jak patrně na přeloženém vzoru, jsou rozděleny do polí mezi bohatě vyzdobené lešény podle libovolného výběru základního tónu. Hořejší dekorace bordur má být provedena podle nejkrásnějšího francouzského renesančního vkusu s příslušnými vinětami květin a zátiší zasazených do velmi harmonicky vybraných medailonů graisajových /grau in grau/. Strop má být vymalován ve velmi pěkných hodících se a střídajících se ozdobách v brilliantních světlešedých barvách. Uvedené vymalování celého sálu a stropu je vypočítáno, co nejpřesněji na 2.600 zl. V Praze, 6. listopadu 1861 Josef Navrátil, akad. malíř." APH/HS 5.

21. 4. 1864 J. Navrátil zemřel.

Navrátilovy návrhy však zůstaly nere realizovány.

Nakonec byla v letech 1865-68 uskutečněno novobarokní nebo spíše eklektická úprava obou sálů, čerpající z různých historických slohů a s využitím starších prvků.

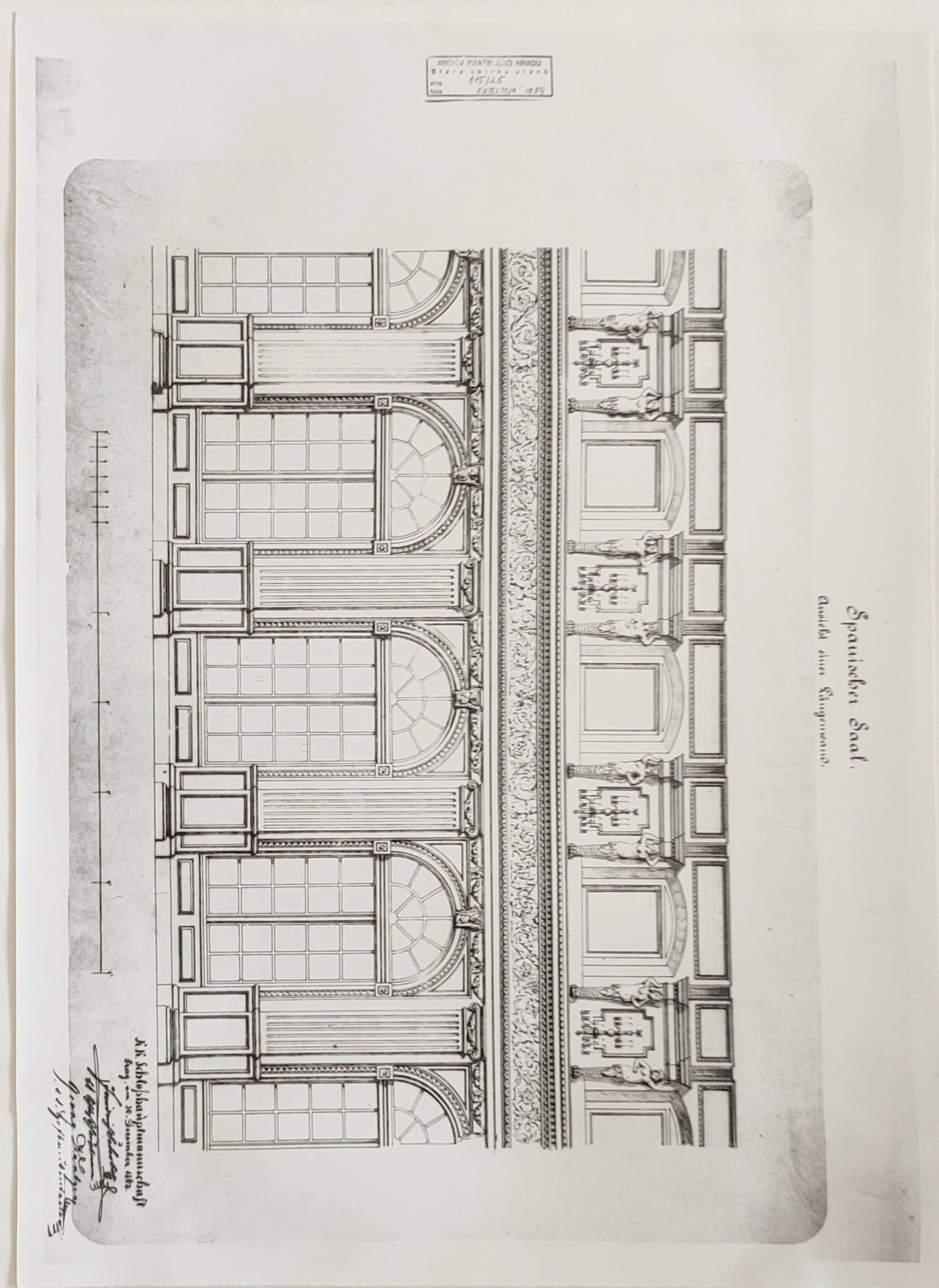
Španělský sál byl přeměněn podle projektu vídeňského architekta Ferdinanda Kirschnera a dvorního sochaře belgického původu Augusta Paula de Vigne.

Augusta Paula
Čti: d' viň. *Augusta Paul de Vigne*

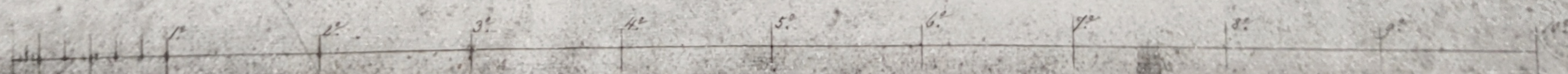
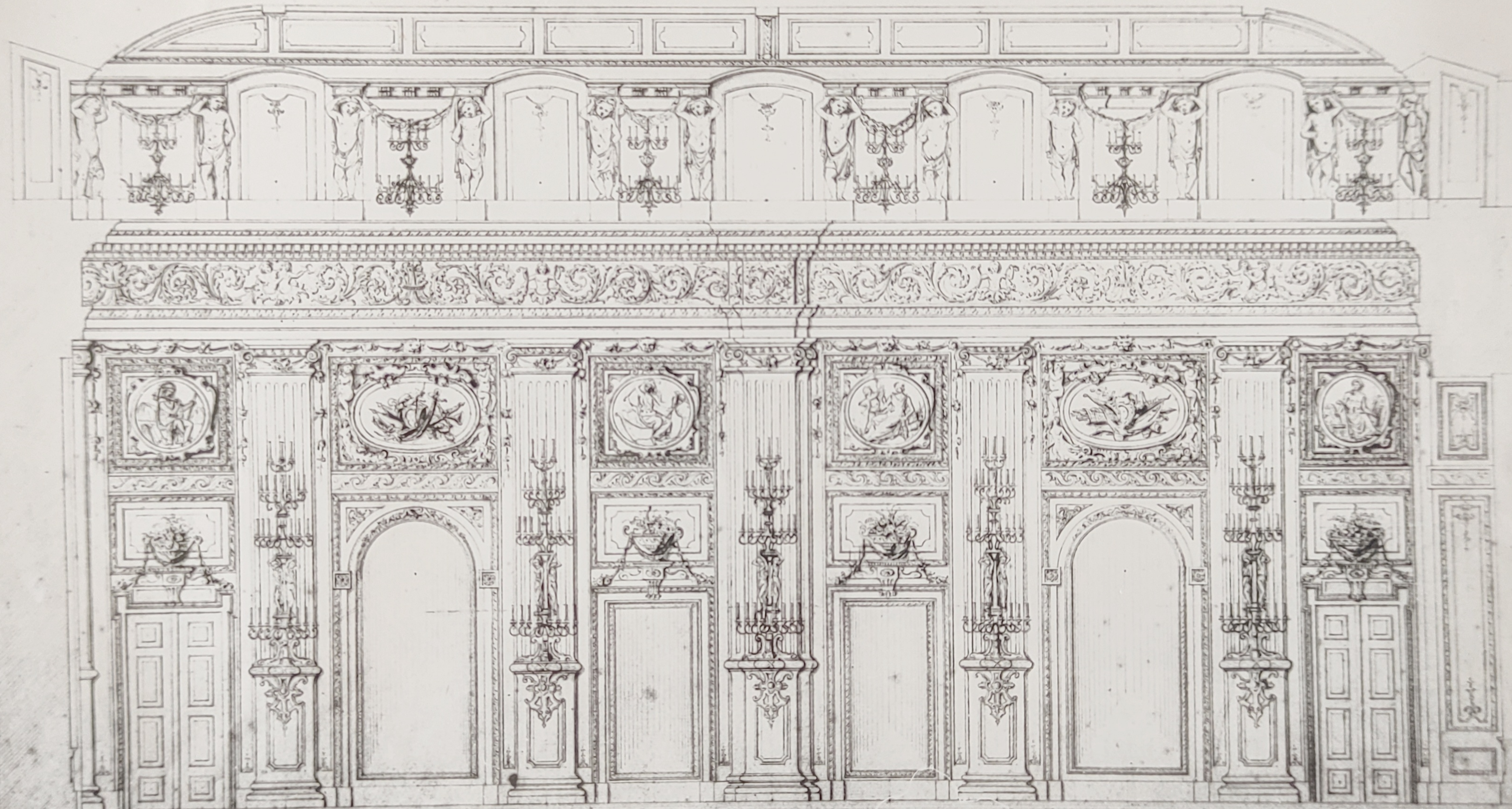
Dva různé projekty Augusta Paula de Vigne se dochovaly v APH - viz vyobrazení.

Na jednom z nich jsou nástěnná svítidla, která jsou v sále dodnes.

14
15

ANSICHT
 der neu projectirten Querwand
 an der
Estrade des spanischen Saales.

K. K. Schloßhauptmannschaft
 Prag, am 9. December 1841
Johann Schickel
 Johann Schickel

kých postav, sádra - dvojice žen. aleg. postav drží v rukou českou královskou /svatovácl./ korunu, spočívají na segmentovém frontonu, uprostřed nade dveřmi pod stropem.

Pl 139 a,b Dvojice vznášejících se alegorických postav /dvě dvojice/, sádra - na okraji stropu, uprostřed vždy nad dvojicemi alegoric. postav, držících korunu, je v rostlinných rozvilinách další dvojice alegor. postav.

Pl 140/1-30 30 dvojic atlantů, nesoucích strop, sádra - postavy atlantů mají různě obměňované paže, tak jak to vyžaduje jejich zátěž apod.

V sochařské družině pracoval i mladý Václav Levý.

Štukatérské práce provedl J. Mosler, pozlacovačské K. Milde, truhlářské Jos. Ložek a Fr. ~~XXXXXX~~ Häscher, malířské J. Hladík a Fr. Čermák.

Na stropě bylo použito dvouvrstvé hlazené štukové omítky na rákosu a plastická výzdoba je sádrová. Sádrová plastická výzdoba byla odlévána na zemi a zavěšována na dřevěnou konstrukci podhledu.

Strop je rozdělen dvěma přestupujícími trámy na tři pole - na střední hluboko ležící a dvě krajní poněkud méně hluboká pole. Tato pole jsou rámována architektonickým členěním. Střední kruhová část s rozetou je zdobena sádrovými odlitky masek, akanthů, ovoce a květinových girland.

Ze sádry je rovněž odlita střední

rozeta, kterou prochází závěsná tyč lustru. Uvedená výzdoba je sesazena na stropě z částí. Střední pole je zdobeno mohutnou, silně plastickou rozetou o průměru 4,5 m. Bezprostředně pod stropem je bohatě zdobena hlavní římsa a prostor mezi ní a římsou nad pilastry je vyplněn dvojicí atlantů a okny. Horní řada oken byla z původního pravoúhlého tvaru upravena na tvar kruhový / na kratších stranách/ a eliptický /na delších stranách/.

Bohatě zdobený vlys ve staré přístěnné římsě a ostatní staré ozdoby v rozích a při klenácích oblouků zůstaly zachovány. Pilastry jsou opatřeny kanelurami a jonskými hlavicemi /dříve byly pouze malovány/.

Práce ve Španělském sále byly úplně dokončeny roku 1869 a v té podobě se Španělský sál dochoval dodnes.

Vzhled Španělského sálu po úpravě: stěny byly částečně opatřeny novou výzdobou provedencou v r. 1865 a jsou dělené na severní straně devíti okny, na jižní straně jsou okna nahrazena devíti zrcadly stejného členění jako okna na severní straně. Západní a východní čelo sálu se od sebe v podstatě liší pouze uspořádáním centrální části v úrovni galerií. Základním kompozičním motivem stěn je pilastrový řád meziokenních pilířů nesoucích vysoké kladí. Nad tímto probíhá pás s oválnými a kruhovými okny a postavami dvojic atlantů podpírajících podstropní římsu. Stejně jako u stropu bylo na stěnách této části použito dvou základních materiálů. Rovné plochy a prvky tažené jsou tvořeny dvouvrstvou hlazenou štukovou omítkou, plastické prvky včetně postav dvojic atlantů jsou sádrové.

Plastiky atlantů, podpírající spodní článek římsy stropu jsou provedeny ze sádry. Alegorické postavy s královskou korunou a květinami, umístěné na segmentovém frontonu nad kartuší znaku královského lva, jsou provedeny rovněž ze sádry. Východní stěna se liší od stěny západní pouze otevřeným otvorem do galerie, který je podstatně širší se segmentovitě zvednutým nadpražím bez přeloženého balkonu. Balustráda je podepřena pouze drobnými konzolkami. Štukovou boltcovou kartuš s korunkou na segmentovitě zvednutou částí římsy v ose středového otvoru podpírají s boku dvě alegorické postavy, které jsou provedeny ze sádry.

V sále je celkem 10 ks menších lustrů, 4 ks velkých lustrů /PH 10.601-10.604/; 28 osvětlovacích přístěnných ^{svítidel} ~~kandelábrů~~; 4 ks ramínek na západní stěně nad balko-

^{mem.}
Popis osvětlovadel: ^{hruškové}
Menší lustry jsou 12 tiramenné; * 12 ramínek je bohatě tvarováno, zdobeno akantem a květinami. Pod touto řadou ramínek jsou tři postavičky sedících puttí, pod nimi akantový dekor. Pod ním je hlavní nejširší část lustru - kolo o průměru cca 1 m, dělené loukotěmi na 6 dílů.

Celkem 66 ramínek - všechny jako celý lustr, jsou bohatě profilována a zdobena, v dekoru převažuje motiv akantového listu, roset a listovců.

Nosné - dřevěné profily, veškerý dekor je na těchto profilech nanášen papírovou masou, některé části jsou řezané ze dřeva, zejména rostlinné ornamenty na soustružených prvcích. Z papírové masy jsou všechny ostatní prvky rostlinné i figurální. Veškeré slabší profily jsou

z papíroviny.

Ramínka jsou z ocelového drátu, obaleného papírovou masou. Papírová masa je povrchově upravena křídou a zlacením na poliment.

Větší lustry se odlišují pouze většími rozměry a bohatějším dekorem. Na těchto 4 lustrech je na každém celkem 24 ramínek a 96 světél. Přístěnná ^{svítidla} ~~svítidla~~ jsou umístěna na sádrových konzolách na meziokenních pilířích. Jsou zdobeny vždy trojicí ryb na patě a dvojicí ženských postav s draperií, stojících na stylizované zeměkouli a nesoucích druhou řadu osvětlovacích ramínek.

Hlavní nosná konstrukce, včetně ryb a karyatid, je obdobně jako u lustrů dřevěná s vyřezávaným dekorem. Ramínka jsou z papíroviny na ocelových drátech. Ryby a karyatidy jsou vyrobeny odlitím ze sádry. Na každém kandelábru je celkem 16 ramínek a 28 osvětlovadel.

Ramena nad balkonem na západní stěně jsou tvořena vzhůru obrácenými rohy hojnosti, nesoucími vždy 7 ramínek s jedním osvětlovacím tělesem. Upevněna jsou v tlamách sádrových lvích masek na hlavní římsě. Rohy hojnosti jsou vyřezávané ze dřeva a zlacené.

Do sálu vede celkem 6 dveřních otvorů. Dveře jsou vždy dvoukřídlé, z polí rámovaných zlacenou lištou.

Rostlinný dekor s akantem a květy je vyroben mačkáním papírové masy do formy, na povrchu je hmota zlacená. Severní stěna sálu je prolomena 9 okny, půlkruhově uzavřenými, dvojitými. Jsou dvacetitabulková, s deseti

paprskovitě řezanými tabulkami v uzá-
věru /celkem 30 tabulek/, z modříno-
vého dřeva a natřena.

Protější jižní stěna směrem ke Klíno-
vé chodbě je v odpovídajícím rytmu
os tvořena zrcadly, zasklenými do ~~oken~~
okenních rámců. Tyto rámy jsou rovněž
třicetitabulkové, vyrobené z modří-
nového dřeva.

Podlaha je složena z 3.000 dubových
vlysových čtverců o rozměrech cca
57 x 57 cm a tloušťce 2 mm, úhlo -
příčně rozdělených na čtyři trojúhel-
níkové části.

Rudolfova galerie byla ve stejné
době upravena podle projektu
profesora architektury vídeňské
akademie ~~rytíře~~ Heinricha Förstela.

Čti: hajnrycha ferstla.

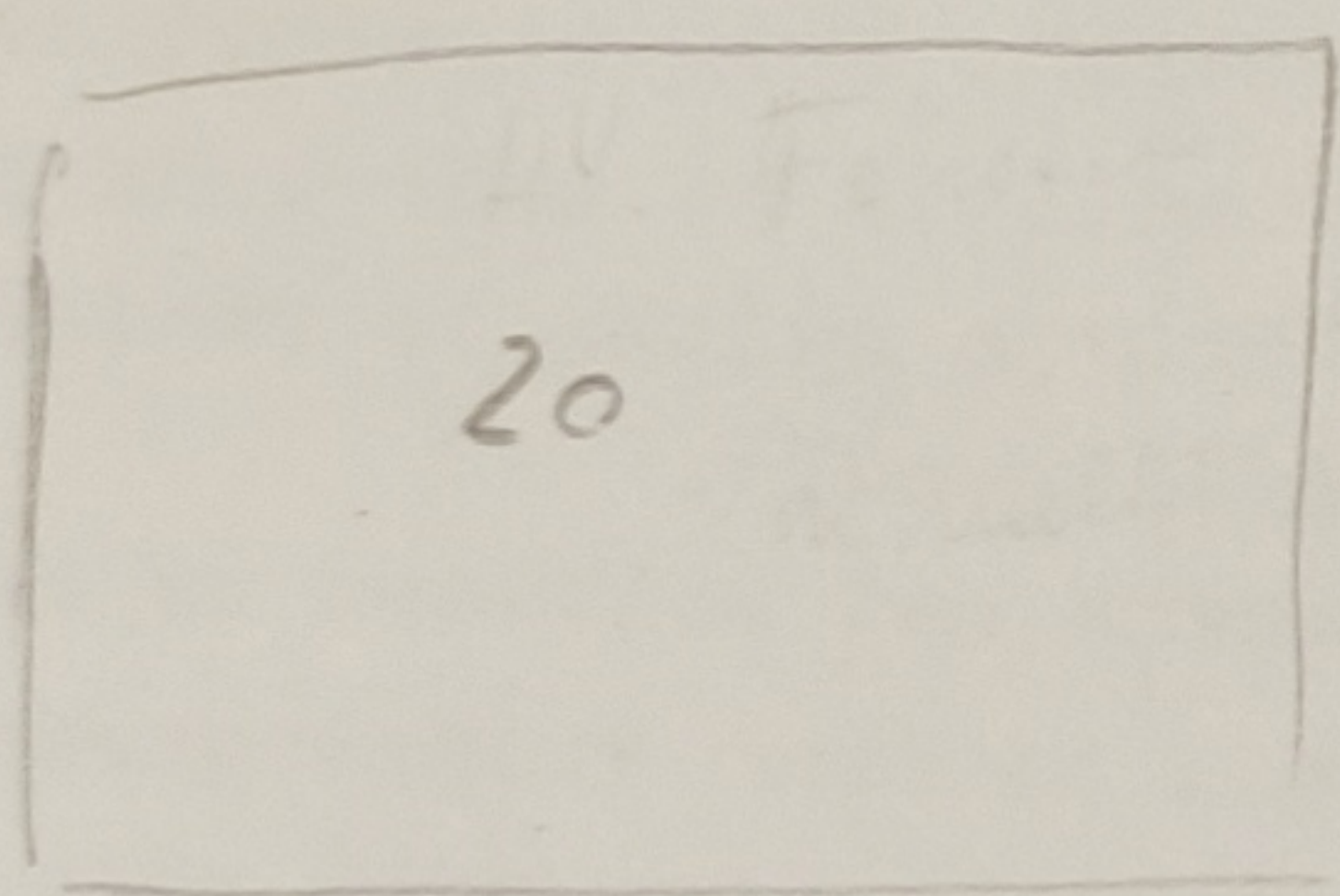
H. Förstel byl předním vídeňským
architektem, je také autorem
známého vídeňského votivního
chrámu.

V APH se dochoval jeho návrh na úpra-
vu interiéru Německého sálu
z prosince 1866 - viz vyobrazení.

Výzdobu tvoří kanelované pilastry
v meziokenních prostorách, nad
řadami obloukových okenních otvorů
vlys dvojic festonů a výrazně pro-
filovaná římsa pod stropem. Na
strop navrhl oválné motivy vavříno-
vých, věnců a polygonální kazety,
v nichž jsou zavěšeny lustry, obdobné
jako ve Španělském sále.

Úpravy sjednotily ráz obou interiér-
ů - s bohatou plastickou štukovou
eklektickou výzdobou.

V obou interiérech byl užíván klasicis-
tní nábytek z konce 18. století -
bukový, bílozlatený, buď vyplétaný
rákosou nebo s čalouněním z červené-
ho sametu - židle, křesla, sedačky,
lavice, pohovky.

V téměř nezměněné podobě se sály
dochovaly dodnes.

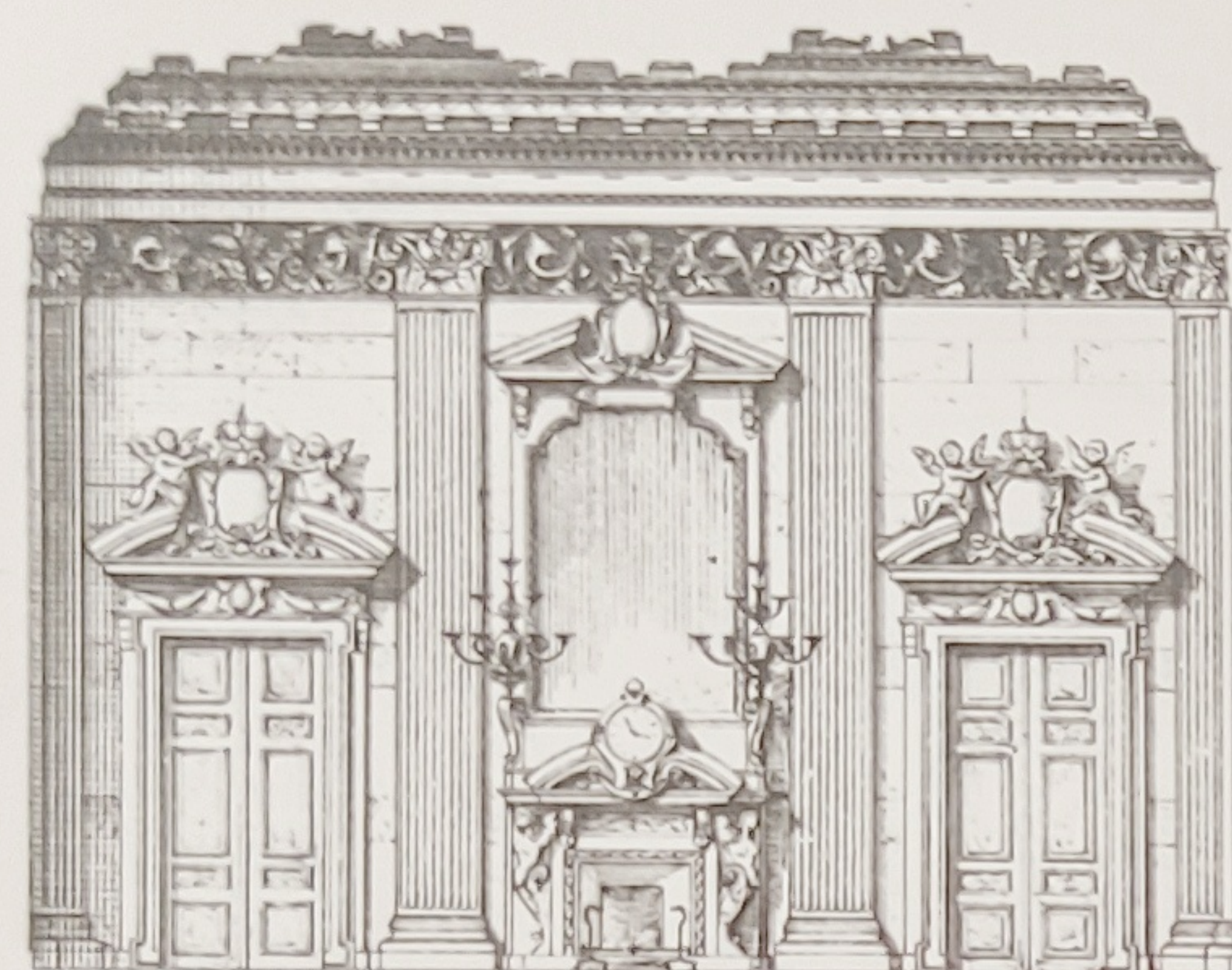
V letech 1921-23 byly vybaveny elek-
trickým osvětlením, ústředním topením,
byla opravena štuková výzdoba atropu
a stěn a sály byly vymalovány.

Český svět č. 24, roč. XIX,
8. 3. 1923, s. 2-3:

"K novému otevření Španělského
sálu a Rudolfovy galerie.

Péči naší hradní správy s arch.
Fialou a min. radou Blažkem v če-
le pracovalo se ode dvou let pil-
ně v severozápadním traktu hradním
a pod oběma skvělými sály -
Španělským a t.zv. Galerií /kdysi
"Německým sálem"/ - ztuženy a
upraveny byly zejména pilíře a
základy průběhem věků a spodními
vodami nesmírně porušené. Při
této příležitosti byly též oba
překrásné historické sály vybave-
ny elektrickým osvětlením /3.000
žárovek na starých zlatých histo-
rických lustrech podle návrhu
Plečnikova/, a potom hlavně i
ústředním topením, které v celé
této části hradu, jakož i v oby-
tném traktu prezidentově s neoby-
čejným zdarem provedl první
pražský instalační závod Příb/ aň
a Žilka na Příkopech. Bylo
k tomu potřebí veliké odborné
zdatnosti a pietní péče, aby starý
historický ráz hradu nebyl porušen
a aby provedení při tom neutrpělo
na prvotřídní výkonnosti. - Dne
1. března byly oba sály po prvé
ve svém historickém trvání vytopeny
z ústředí veliké podzemní strojovny
a po prvé zatopeny mořem elektric-
kého světla. Pohled byl úchvatný.
Stalo se tak za přítomnosti
páně prezidentovy a zástupců
cizích vyslanectev na počest

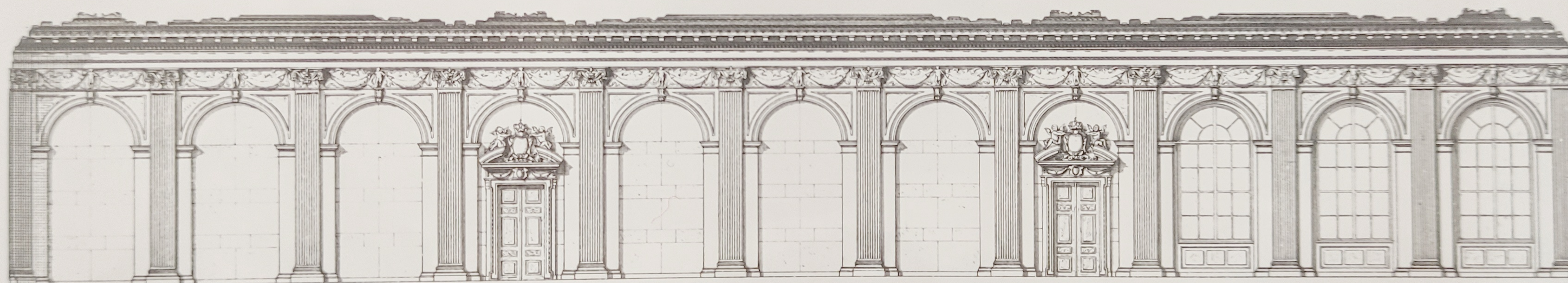
Deutscher Saal.

Eingangs-Seite.

Orchester-Seite.

Wand an der Mittelmauer.

Fensterwand.

*Justel
17/11/1866*

*na návrh
a
výtah
výtah
výtah*

Architekt Josip Plečnik ^{výtah} výtah
koncem 20. let ^{výtah} výtahky přímého
nástupu do Španělského sálu
z Matyášovy brány vybudování
tzv. Sloupové síně.

návštěvy z Podkarpatské Rusi,
kterou si do Prahy pozval náš Čsl.
Červený kříž."

Oba sály mají dnes na 3.000 žárovek.
Josip Plečnik /1872-1945/, architekt
jihoslovanského původu, zejména ve
20. letech činný na Pražském hradě.
Sloupovou síň vybudoval na sever od
Matyášovy brány, na místě Domu nejvyš-
šího komorníka, tereziánskou přestavbou
včleněného do Západního křídla Nového
paláce.

V letech 1932-1935 byla opravena malba
Španělského sálu a znovu vymalovány
spodní části stěn a hladké plochy na
stropě.

Opětovně v r. 1947 bylo provedeno vy-
čištění a oprava štukové výzdoby
včetně malby.

Na jeho práci o 20 let později
navázal jeho žák Otto Rothmayer,
který v návaznosti na Sloupovou
síň vystavěl monumentální, tří-
podlažní Schodišťový /dnes
Rothmayerův/ sál.

Architekt Otto Rothmayer (1892-1966) byl jednou
z vůdčích osobností české moderní architektury.
Těžiště jeho tvorby je v oboru interiérové
architektury. Na Pražském hradě pracoval od r.
1920 po boku svého učitele J. Plečnika, potom
s Pavlem Janákem a nakonec sám jako vedoucí
architekt.

Sál je téměř 60 m dlouhý.

Ze sálu měly být přístupny šatny
a příslušenství pod vlastním sálem
v přízemí. Ty byly vybudovány,
nebyly však používány a vybudování
Obrazárny PH v přízemí byly
v 60. letech zrušeny.

Z tohoto Rothmayerova sálu se
přes Klínovou chodbu mělo vstupo-
vat do Španělského sálu. Rothmayer
rův sál, který měl spojovat funkci
šatny se schodištěm, ~~nebyl nikdy využíván.~~
ix ale nebyl k tomu nikdy využíván.
Byl vystavěn v pseudofunkčním
velkolepě vyhlížejícím stylu, pro
plnění svých funkcí ve skutečnosti
nevhodně.

Již od počátku byl Španělský sál
vyhrazen zasedáním ÚV KSČ -
jako bylo i významné zasedání
ve dnech 17. - 18. listopadu 1948.
Nová instalace elektrického vedení
byla provedena v r. 1950.
Na ni v r. 1953 navázaly práce
spojené s vyčištěním a restaurová-
ním štukové výzdoby.

Dne 19. března 1953 se od Španělského sálu konal pohřeb Klementa Gottwalda.

V roce 1956 byly stavební práce na přístupu z Matyášovy brány přerušeny a nehotové prostory byly většinou používány jako deponitáře.

V letech 1963-64 ~~práci~~ podle projektu architektů Františka Cubra a Josefa Hrubého byla v přízemních prostorách Západního a Severního křídla Nového paláce vybudována Obrazárna Pražského hradu. Součástí obrazárny se stal i prostor šaten a příslušenství Schodišťové síně.

V průběhu 60. let ^{stare} stále více ^{shovával} trpěla stropní štukové výzdoba Španělského sálu a bylo nezbytné přistoupit k výměně břidlové krytiny a k opravě krovů nad Španělským sálem a Rudolfovou galerií.

V r. 1972 byly oba sály vyřazeny z provozu.

Studie byla kladně přijata a schválena. Vycházela z daných skutečností a nových funkčních požadavků. Obsahovala tyto hlavní myšlenky: 1/ hlavní nástup vést z Matyášovy brány novým vstupem do Sloupové síně; 2/ do Sloupové síně vložit nové schodiště a tím mít možnost zrušit schodiště v dalším sále; 3/ o 5 okenních os zkrátit ^{na půl okna} Schodišťový sál a na tomto místě zřídit v prvním patře šatnovou halu, v ostatních nově vybudovat ^{schodišťové} ných podlažích umístit ^{doprovodná} a technická zařízení; 4/ čelo Španělského sálu při zasedání zřídit na východní straně sálu; 5/ v přísálích vybudovat potřebná provozní zázemí.

Zásady a myšlenky schválené studie byly v kontaktu s jejími autory rozpracovány,

Na základě této studie byl v letech 1972-1976 sál adap-

Praha a družstvem Štuko, ve spoluprávi s desítkami dalších institucí a podniků k reprezentativní a slavnostní příležitosti Kanceláře prezidenta ČSSR a pro účely zasedání ÚV KSČ.

Přitom byly pod zrcadly boční stěny sálu ^{nově} objeveny ^{existující} obrazy zahradních vedut od Kryštofa Seckla ze 2. poloviny 18. století.

Ve Španělském sále a Rudolfově galerii byla odborně restaurována štuková výzdoba. K původní barvě slonové kosti nově přibylo decentní zlacení, zvyšující důstojnost upravených prostor. Lustry i nástěnná svítidla byla nově pozlacená, nová elektroinstalace umožňuje intenzivnější osvětlení.

Vkladem současnosti je nový mobiliář Španělského sálu podle návrhu Ladislava Vrátníka.

rozvedeny a prohloubeny v projektové dokumentaci architektky Karlem Firbasem, Věrou Hlaváčkovou a Bohumilem Píroutem ze Státního ústavu pro

Byly provedeny úpravy v Plečnikově Sloupové síni, v Rothmayerově sále, interiér Klínové chodby byl jako celek restaurován a ponechán ve stavu od arch. O. Rothmayera.

Nově byla položena dubová parketová podlaha, ^{na čemž je přitom} ^{vytvořen} ^{speciálně} ^{technické} ^{handly} Vše z doby rekonstrukce v 70. letech. Víceúčelová funkce sálu, atmosféra jeho interiéru, požadavek dokonalé funkčnosti jednotlivých prvků mobiliáře s potřebnou skladebností, vřaditelností a demontovatelností umožňující paletizaci, důstojné působení prosté okázalosti, vhodné měřítko a materiály odpovídající funkci, významu a poslání daného prostředí spolu s řadou dalších požadavků determinovaly vlastní návrh v úsilí o výslednou formu mobiliáře, který by se vhodně a přitom soudobou mluvou přiřadil do daného, výrazně plasticky zdobeného interiéru.

Jako základní výtvarný prvek byl zvolen průmyslově vyráběný, za studena tvarovaný tenkostěnný profil,

V r. 1972 byli pověřeni pracovníci tehdejšího VI. odboru stavební a památkové správy Kanceláře prezidenta ČSSR - architekti Osvald Döbert, Viktor Procházka a Vojtěch Veverka, aby zpracovali studii, která by ověřila možnost rozšířit nutnou technickou rekonstrukci Španělského sálu a Rudolfovy galerie o definitivní dořešení vstupních prostor do Španělského sálu.

doprovodná sekretariátů a technické zařízení pro pracovníky Španělského sálu

z kterého byl základní materiál - ocel - nahrazen tombakovou slitinou, s řemeslně dotvarovávanými ukončujícími elementy. Průmyslová profilace tohoto základního prvku, zhodnocená použitím barevného kovu, je v důstojném dialogu s rukodělnou profilací pozlacené štukové výzdoby interiéru. Ostatní použité formy mobiliáře jsou prosté a racionální, provedené ve světle probarvené hovězí kůži s vodo-odpudivou úpravou povrchu. Výtvarný záměr nebyl kladen na individuální, solitérní působení jednotlivých kusů mobiliáře, ale na jejich spolupůsobení v souboru celých formací dle proměnného funkčního uspořádání.

Základní sestavy mobiliáře vplynuly z potřeb akcí, které se v sále konají: stolová sestava sestava křesel v řadách a různé další kombinace.

~~Všechny sály jsou obvykle~~

~~Všechny sestavy mobiliáře vplynuly~~
V čele sálu je obvykle tribuna, na které lze umístit počet osob podle druhu akce. Tribuna je z ocelových demontovatelných dílců, krytá panely s kobercovou krytinou, ukončující prvky jsou z tombaku. Tribuna stojí volně v prostoru, s patřičným odstupem od stěn sálu.

Mobiliář provedlo Ústredie umeleckých remesiel Bratislava.

Kobercová plocha sálu v šedo-zeleném saléru, lemovaná velkou bordurou parket přechází po stupních tribuny, kde je ukončena.

Doprovodem mobiliáře jsou doplňky dle návrhu L. Vrátníka s grafickými detaily od Rostislava Vaňka.

Generálním dodavatelem stavby byl národní podnik Průmstav Prahy, závody Beroun a Kladno, ve spolupráci s dalšími závody tohoto podniku. Hlavním stavbyvedoucím byl ing. Jiří Fobl. Důležitými partnery bylo Ústředí uměleckých řemesel Praha a družstvo Stavba Havlíčkův Brod v Západním křídle. ~~Mob~~

Nosnou ocelovou konstrukci celého šatnového bloku v Rothmayerově sále a prvky tribuny provedl ČKD Praha, závod Slaný, dle návrhu Ing. Václava Horáka, DrSc. Přírnými dodavateli bylo družstvo Štuko Praha a Elektrodružstvo Praha. Kamenické práce zajišťoval Českomoravský průmysl kamene se svými závody ve Světlé nad Sázavou a v Jeseníku. Mnoho dalších podniků se podílelo na stavbě nebo přispělo svými dodávkami.

Přírným investorem byl Odbor stavební a památkové správy Kanceláře prezidenta ČSSR, vedený ing. Josefem Prokúpkem, který řídil celý dodavatelský systém. Generálním projektantem byl Státní ústav pro rekonstrukci památkových měst a objektů v Praze který zajišťoval vedle vlastních projektových prací rozsáhlé speciální kooperace s dalšími partnery. Světelně technickou studii zpracoval Ladislav Monzer z Tesly Holešovice. Barevným řešením všech textilních doplňků se zabýval František Rauš.

Oba sály sloužily a slouží pracovním a státně-reprezentačním účelům, z nichž některé ~~byly~~ ^{byly} tradicemi.

[Faint text from a separate document or note, partially obscured and illegible.]

Sály byly využívány jak při
reprezentačních slavnostních pří-
ležitostech našich národů,
tak i při mezistátních návštěvách
(při pořádání slavnostních večeří
apod.).

Pravidelně zde byla pořádána shromáždění
s udílením státních cen a vyznamenání,
setkání prezidenta s delegacemi a
zástupci našich národů; byla zde konána
zasedání ÚV KSČ.

V prosinci 1989 bylo v souvislosti
se změnami ve vnitropolitické situaci
demontováno a odvezeno ze Španělského
sálu veškeré vložené zařízení, které sloužilo
pro dříve konaná plenární zasedání
ÚV KSČ.

Od listopadu 1989 prochází Španělský
sál rozsáhlejší obnovou. Na stropě i
stěnách je opravována plastická výz-
doba.

Po očištění jsou plochy i jednotlivé
prvky opatřeny novou výmalbou a zlacením.
Práce provádí družstvo Štuko.

Během těchto prací se potvrdil předpoklad,
že na delších stěnách se dochovala značná
část původní štukové výzdoby z doby
Rudolfa II. Z počátku 17. stol. pocházejí
archivolty oken a nik, jejich plastické
klenáky, reliéfně zdoobené cvikly,
kladí, bohatý plastický vlys a římsa.

Klenák středního okna nese dokonce
Rudolfův monogram a řád Zlatého rouna.
Až na drobná poškození a starší opravy
je tato plastická výzdoba výjimečně
dobře zachovaná.

Pe průzkumu bylo rozhodnuto, že
nejkvalitnější reliéfy budou pouze
očištěny až na původní povrchy.
Tím budou také nenásilně barevně odliše-
ny od ostatní výzdoby a zdůrazněny.

Aby plasticita unikátních štukových
reliéfů nebyla nadále zakrývána malířskými
nátěry.

V r. 1990 byla tato úprava zatím realizována
na jižní (zrcadlové) stěně.

Použitá a doporučená literatura:

Viktor Kotrba: Práce Josefa Navrátila na PH v letech 1848/49,
Umění VIII, 1960, s. 80 - 83;

Josef Navrátil, katalog výstavy NG a UPM, Praha 1965;

Anna Masaryková: Josef Navrátil - dekoratér, na okraj výstavy Josef
Navrátil a český interiér druhého rokoka, Umění XIV.,
1966, č. 5, s. 516 - 525;

Stavitel Petřivý - ing. arch. Bárta: Pražský hrad - restaurování interiéru
Španělského sálu, Štuko - zpráva o výsledcích průzkumu,
červen 1972, text * fotodokumentace;

Karel Firbas: Z nových a rekontruovaných prostorů Pražského hradu, Umění
a řemesla 1/78, 1978, s. 13 - 20;

Marie Pospíšilová: K chronologickému uspořádání tvorby Josefa Navrátila
jako dekorátéra interiérů se zvláštním zřetelem na dosud
sporné práce, Výtvarná kultura 1981, č. 5;

Marie Pospíšilová: Český průmysl na Pražském hradě (výstava výrobků
v r. 1833), Umění a řemesla 1/86, 1986, s. 65 - 68
(s vyobrazeními Španělského a Německého sálu v r. 1833,
tam i starší literatura týkající se r. 1833);

Pavel Preiss: Italští umělci v Praze (renesance, manýrismus, baroko),
Panorama, Praha 1986;

Věra Vávrová: Malíř Josef Navrátil a Pražský hrad - zpráva čj. 404.713/87,
1987, materiály KP ČSSR;

Marie Pospíšilová: Výstavní činnost Jednoty ku povzbuzení průmyslu
v Čechách ve 30. letech 19. století na Pražském hradě,
ve sborníku: Průmysl a technika v novodobé české kultuře,
ÚTDU ČSAV Praha 1988, s. 59 - 85 (vyobrazení Španělského
a Německého sálu - viz obr. příloha č. 3 a 4; tam starší
literatura týkající se roku 1833);

Stavebně historický průzkum SÚRPMO - pasport Severního hradního křídla.

Dr. Klimov

Španělský náč a Rudolfová galerie

Antická listy — s operami

pro čísti a zmemnění

ajena
ho sálu,
lerif,
olfa II.

jsou dva rozměrné reprezentativní sály v prvním poschodí severního traktu tereziánského komplexu budov Pražského hradu.

Oba sály vznikly za Rudolfa II. Od r. 1588 byl budován starší z nich - Rudolfova galerie, původně pojmenovaná Nový sál. Poté co byla zahájena stavba sousedního Španělského sálu, byla místnost jmenována Galeríí, neboť k těmto účelům za Rudolfa II. byla určena.

Později, když již svému původnímu určení nesloužila, byla tato místnost nazývána Německým sálem - jako protiklad k sousednímu Španělskému sálu.

Španělský sál je umístěn nad konírnami v západnější části traktu, západně od průjezdu z Prašného mostu na II. hradní nádvoří; Rudolfova galerie na východ od něj.

V r. 1602.

Zde a v přilehlých prostorách Středního traktu byly původně umístěny proslulé Rudolfovy umělecké sbírky a kolekce rarit. Pro tento účel byl tento v době vzniku největší sál na Pražském hradě stavěn.

Název byl rozšířen zejména v 19. století. Měl být v 60. letech 19. století podpořen ještě malířskou výzdobou Josefa Navrátila s bystami vynikajících německých osobností.

Španělský sál měl své pojmenování již od počátku. Přesný původ - od čeho byl název odvozen, neznáme - může být několik důvodů pojmenování:

1. sál byl zřizován přímo nad konírnami pro Rudolfovy španělské koně, vysoce jím ceněné;

Roku 1597 byla vyrobena malba
Paola Veronese de Vico
s perspektivní stavbou archi-

Rudolfova galerie byla vystavěna podle projektu Giovanni Gargioliho z r. 1588x

patrně v letech 1590 - 1597 U.
Aostallisem.

* Jeho dílem je také reprezentační portál spojující Vladislavský sál s kruchtou kostela Všech svatých.

2. Hlavní větev Habsburského rodu byla španělská - španělská kultura byla pro habsburský rod určující - i Rudolf II. měl španělskou výchovu;
3. Prvním španělským panovníkem, který po zřízení sálu navštívil Pražský hrad, byl až 22. září 1703 Karel III. - takže návštěva španělského panovníka důvodem k pojmenování zřejmě nebyla.

Čti: džovany gardžoliho.

Giovanni Gargioli byl italský architekt, narozený ve Fivizzanu v Toskáně, zemřel roku 1608 v Livornu. Pracoval zřejmě hlavně ve Florencii, roku 1585 byl povolán s Ant. Valentim /Antonio Valenti bývá někdy uváděn jako spoluautor návrhů/ do Prahy, roku 1586 byl jmenován císařským stavitelem a správcem stavebního úřadu Pražského hradu. Roku 1589 byl jmenován vídeňským císařským stavitelem, jímž byl do r. 1598. R. 1593 byl nobilitován.

Gargioli zřejmě navrhl pro Pražský hrad letní pokoje Rudolfa II., stavěné od r. 1587, Rudolfovu Kunstkomoru a východní konírny v prímě severního traktu s císařskou obrazárnou /tedy pozdější Německý sál, dnes Rudolfova galerie/ v patře.*

Někdy je uváděn počátek stavby od r. 1589.

Ulrico Aostalli byl italský